

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

OTUZDOKUZUNCU SÛRE-İ CELÎLE

ez-ZÜMER SÛRE-İ CELİLESİ

Mekkî(; Mekke-i Mükerreme döneminde inmiş)dir.

75 âyet-i kerîmedir. İbni Abbâs (Radıyallâhu anhümâ)ya göre 53-55. âyet-i kerimeler Medîne-i Münevvere'de nazil olmuştur.

O Rahmân ve O Rahîm olan Allâh'ın ismiyle!

1- O (yüce) kitabın indirilişi, O Azîz ve Hakîm olan (; saltanatında pek güçlü olup, kitabına inanmayanlardan intikam alacak olan ve bütün hükümleri yerli yerinde bulunan) **Allâh tarafındandır.**

2- Şüphesiz o kitabı Biz sana hak (ve indirilmesini gerektiren yüce bir hikmet) **ile indirdik.**

O halde dini (ve taatı, şirk ve riya karışıklıklarından arındırıp) **Kendisine tahsis edici olarak Allâh'a ibadet et!**

3- Agâh olun! (Şirk ve gösteriş gibi her türlü şaibeden arınmış olan) **hâlis din** (ve ibadet) **ancak Allâh'a mahsustur.** (Zira ilâhlık sıfatlarına sahip olan ve gizli açık her şeye vâkıf olan sadece O'dur!) **O kimseler ki; O'nu bırakıp** (putları, melekleri ve İsâ (Aleyhisselâm)ı) **birtakım dostlar** (ve ilâhlar) **edinmişlerdir;** (onlar Allâh'ı inkâr etmiş değillerdir, fakat:) **"Biz onlara ancak bizi Allâh'a tam bir yakınlıkla yaklaştırsınlar diye ibadet etmekteyiz!** (demişlerdir.)"- **İşte o** (müşriklerle Müslüma)nların, **kendisi hakkında ayrılığa düşmekte oldukları şeyler hususunda şüphesiz ki Allâh onların arasında hüküm verecek**(, bunun neticesi olarak da haklıyı cennete, haksızı cehenneme gönderecek)tir. **Gerçekten de Allâh öyle bir kimseyi hidâyet etmez ki, o** ("Melekler Allâh'ın kızlarıdır!" gibi sözlerinde) **bir yalancıdır ve son derece inkârcıdır!**

Bazı kimselerin; kâfirlerin bu âyette geçen: "Biz onlara ancak bizi Allâh'a yaklaştırsınlar diye tapıyoruz!" sözlerini Tevessül" ve "Rabîta" aleyhine delil getirmeleri, anlayış kıtlığından nâşîdir. Zira müşrikler bu sözlerinde, putlara taptıklarını açıkça ifade etmektedirler. Bir velî hürmetine Rabbinden bir şey isteyen yahut Allâh için sevdiği müşridini hayalinde canlandıran kimseler ise, onlara tapmak şöyle dursun, onların da Allâh'ın kulları olduğunu kabul etmektedirler. Ancak onların Allâh-u Te'âlâ'ya kendilerinden daha yakın olduğu hususundaki hüsnü zanlarına ve onlara karşı Allâh için olan sevgilerine binaen, onlarla tevessül etmektedirler. Kendi kafalarından putları ilâh edinip onlara tapanların yaptığıyla, Allâh-u Te'âlâ'nın: "Sizi O'na ulaştıracak vesile arayın!" (Mâide Sûresi: 35'den) emri gereğince, O'nun dostlarını aracı yapanların bu muamelesi arasında uzaktan yakından hiçbir benzerlik bulunmamaktadır.

4- Eğer Allâh (sizin dediğiniz gibi) **bir çocuk edinmek isteseydi**, (bu hususta tercihi size bırakmaz,) **elbette yaratmış olduğu şeylerden dilediğini seçer** (ve en mükemmel varlıkları evlât edinir)di. (Sizce bile erkek evlât daha kıymetli görüldüğü halde melekleri kendisine kız edinir miydi? İsâ ve Uzeyr (Aleyhisselâm) gibi yiyip içen ve abdest bozan âciz mahlukları evlât seçer miydi? Eş ve evlât edinmekten tenzih ve) **tesbîh O'na!** (Doğurmak bir yana benzeri olmaktan dahi münezzeh olan yegâne vahdete sahip bulunan ve her şeye zorla da olsa istediğini yaptıran) **O Allâh'tır ancak Vâhid ve Kahrî olan!**

5- O, gökleri ve yeri (var edilmelerini gerektiren bir hikmet ve) **hak ile yaratmıştır. Geceyi gündüzün üzerine sarmaktadır, gündüzü de gecenin üzerine dolamaktadır** (ki, böylece birini giderip diğerini getirmekte ve karanlığın yerine aydınlık, aydınlığın yerine karanlık icat etmektedir. Mevsimlere göre bazen de birini artırıp diğerini eksiltmektedir).

Güneşi ve ayı da (sizin istifadeniz için) **emre amade kılmıştır ki. her biri** (günlük, aylık ve yıllık tüm devrelerini tamamlamaları için) **adı konmuş bir süreye kadar** (burçlarında ve yörüngelerinde) **sürekli ve süratlice akıp gitmektedir.**

Dikkat edin! (Bu varlıklar hakkında tefekkür etmeyip, yaratıcılarına inanmayanlara azap etme gücüne sahip olan) **Azîz ve** (inananların günahlarını çokça bağışlayan) **Ğaffâr ancak O'dur!**

6- O sizi bir tek nefisten yaratmıştır (ki o da Âdem (Aleyhisselâm)dır). **Sonra onun bir parçası** (olan en âlt sol kaburgası)ndan da (Havvâ ismindeki) **eşini yaratmıştır.** (Deve, sığır, koyun ve keçiden oluşan) **davarlardan da**(; biri erkek biri dişi olmak üzere) **sekiz eşi**(n yaratılıp istifadenize sunulma fermanını ve onların yaşamaları için gerekli olan yağmurları) **O sizin için indirmiştir. O sizi, annelerinizin karınlarında bir yaratışın ardından diğer bir icatla üç türlü karanlık içerisinde halk etmektedir. İşte size! Rabbînz olan Allâh, ancak bu**(nca fiilleri ve icatları sayılan) **yüce Zât'tır!**

(Dünyada ve âhirette kayıtsız şartsız) **bütün mülkler sadece O'na aittir! Kendisinden başka hiçbir ilâh yoktur!** (Hal böyleyken) **nasıl oluyor da hâlâ** (O'na ibadetten) **döndürül**(üp başkasına tapmaya yönlendiril)ebiliyorsunuz?

"Bir yaratışın ardından yeni bir icat" cümle-i celilesi; insanın, anne karnında geçirdiği devrelere işaret etmektedir ki bunları; meni hâli, sonra pıhtılaşmış bir kan, sonra bir çiğnem et, sonra iskelet, sonra et giydirilmiş beden ve sonunda kendisine ruh üflenmiş canlı bir varlık olarak özetleyebiliriz.

"Üç karanlık"tan maksat ise; anne karnının karanlığı, döl yatağının karanlığı ve cenini saran ince zarın karanlığıdır.

7- Eğer inkâr ederseniz, şüphesiz ki Allâh (hiçbir şeye muhtaç olmadığından) **sizden** (de, imanınızdan da müstağni olan bir) **Ğaniyy'dir.**

Yine de O, (çok merhametli olduğundan) **kulları için** (zararlı olacak) **kâfirliğe** (onlar adına) **razı olmaz!**

Ama şükrederseniz(, buna ihtiyacı olduğu için değil, ebedî saadetinize sebep olacağından dolayı) **sizin için bundan razı olur** (ve bu yüzden sizi mükâfatlandırır). **Hiçbir** (günah) **taşıyıcı diğerinin yükünü taşımayacaktır.**

(Bu sebeple inkarcıların kâfirliğinin cezası, hiçbir suretle müminlere dokunmayacaktır. Nitekim iman eden ve şirk koşanlar dâhil,) **sonra** (hep birlikte) **dönüşünüz ancak Rabbînzdir; O da** (her birinize, iyi ve kötü) **yapmakta bulunmuş olduğunuz**

şeyleri(n karşılığını vererek, onların gerçek yüzünü) **size haber verecektir. Zira şüphesiz ki O, göğüslerin sahip olduğu şeyi**(; kalplerin barındırdığı tüm sırları, niyet ve inançları hakkıyla bilen bir) **Alîm'dir.**

8- İnsana (hastalık ve kıtlık gibi) **bir zarar dokunduğunda**, (her şeyden ümidi kesip) **sadece Rabbine yönelici olarak O'na yalvarır, Sonra ona Kendi tarafından büyük bir nimet verdiğinde ise, önceden O'na dua etmekte olduğu** (zararlı) **şeyi**(n Allâh-u Te'âlâ'nın lütfuyla nasıl açıldığını düşünmeyip, O'na karşı şükür vazifesini) **unutur, üstelik O'nun yolundan** (insanları) **saptırmak için Allâh'a** (farklı) **birtakım eşler** (ve ortaklar) **tanır.**

(Habîbim! Bu sıfatlara sahip olan Ebû Cehil ve Utbe ibni Rebî'a gibi müşriklere) **de ki: "Kâfirliğine pek az** (bir süre daha) **faydalan! Çünkü şüphesiz sen o** (cehennem) **ateşin(in) arkadaşlarındansın!"**

9- (Ömrü inkâr ve isyanla geçerek cehennemi boylayan kişi mi) yoksa kendisi ahiret(in azap ve meşakkatlerin)**den sakınmakta ve Rabbinin rahmetini ummaktayken, gece saatlerinde** (namaz kılan) **secde eden ve kıyamda duran biri olarak itaat** (ve ibadet vazifelerini îfa) **edici** (olduğu için, sonsuz cenneti kazanan) **kimse mi**(, dünya ve âhiret bakımından daha iyi konumdadır)?

(Habîbim! İlim ve amelin şerefini açıklamak üzere) **Deki:**

"O (İslâm'ı) **bilmekte ol**(up, ona göre yaşay)an **kimselerle, o** (hakkı) **bilmeyen**(, bu yüzden de câhilce davranan ve sapıklık içerisinde bocalayıp kalan) **kişiler eşit olabilir mi** (hiç)?" (Bunca açıklanan nasihatlerden) **ancak** (karışık fikirlerden arınmış) **hâlis akıllara sahip kimseler iyice öğütlenir!** (Müşriklerde ise böyle bir akıl ne arar!)

Âyetteki methiye, bu vasıflara sahip tüm müminlere şâmilse de, Ebû Bekir, Ömer, Osman, İbni Mes'ûd, Ammâr ve Selman (Radyallâhu anhüm) gibi Özel zatlar hakkında nazil olduğu rivayet edilmiştir.

10- (Habîbim! Mekke'de müşriklerin eziyetlerine maruz kalan ashabına tarafımdan) de ki; "Ey Benim iman etmiş olan kullarım! (Emirlerini tutup, yasaklarından kaçmak suretiyle) **Rabbinizden hakkıyla sakının! İşte bu dünyada güzel amel işlemiş bulunan o kimseler için**, (dünyada zafer ve ganîmet, âhirette ise sonsuz nimet ve cennetler gibi) **pek güzel ve çok büyük bir mükâfat vardır.**

(Eğer Mekke'de İslâm'ı rahatlıkla yaşayamadığınızdan şikâyetçiyseniz, orada kalmanız gerekmez.) **Zaten Allâh'ın toprağı pek geniştir.** (Her amelin belirli bir karşılığı varsa da) **ancak sabredenele ecirleri**(, ölçü ve tartıya tâbi olmaksızın) **hesapsız olarak tastamam ödenecektir.**

11- (Rasûlüm! Ümmetini iman ve takvaya teşvik etmek için) de ki:

"Şüphesiz ben(im gibi peygamberlerin en üstünü olan bir kişi bile), **dîni** (ve ibadeti, şirk ve riya gibi sevapları iptal eden her türlü günahı arındırıp) **Allâh'a hâlis kılan biri olarak O'na ibadet etmemle emrolundum!**

12- Ben (şeref ve mertebe bakımından) **Müslümanların ilki olmam için** (bu ihlâsla) **memur kıldım!** (Zira dinde öncülük, ihlâs nispetinde elde edilir.)"

13- (Habîbim! Seni atalarının dinine çağırın Kureyş kâfirlerine) de ki: "Muhakkak ki ben, (faraza size uyararak) **Rabbime isyan edecek olursam; pek büyük bir günün azabından korkarım!"**

14- De ki: "Ben, dinimi Kendisine tahsis edici biri olarak ancak Allâh'a ibadet ederim!

15- Artık siz O'nun dışında dilediklerinize tapın (da belânızı bulun)!" (Habîbim! Sana: "Atalarının dinine uymazsan büyük zarara uğrarsın" diyenlere) **de ki: "Şüphesiz o** (zarar çeşitlerinin hepsini kendilerinde toplayarak tam manasıyla) **hüsrâna uğramış olanlar**, (dünyada Allâh için yerini yurdunu terk edenler değil,) **asıl kıyamet gününde kendilerini ve ailelerini** (cennetten mahrum bırakıp, cehenneme sokarak) **zarara uğratmış olanlardır.**

İşte sana! Haberin olsun ki; ancak bu, pek açık hüsrân (ve telâfisi olmayan sonsuz bir ziyân)ın ta kendisidir!

16- Üzerlerinden doğru o (üst üste binmiş) **ateşten birçok gölgelikler; altlarından da** (yatak ve döşek gibi kendilerini saran) **birçok tabakalar onlara aittir.**

İşte sana! Bu (feci azap) **ki, Allâh kullarını ancak bununla korkutmaktadır.**

Ey Benim kullarım! Öyleyse Benden hakkıyla sakının (da gazabımı celbedecek günahlara bulaşmayın)!

17- O kimseler ki, (büyücü, falcı, azgın cin ve şeytan gibi son derece saptırıcı) **tâğût(lara inanmak)tan da, ona tapmaktan da tamamen uzak durmuşlardır ve** (tüm bâtıllardan yüz çevirip, bütünüyle) **Allâh'a yönelmişlerdir, işte** (ölürken de, mahşerde de, sonrasında da) **bütün müjdeler ancak onlara aittir.**

(Habîbim!) **Artık kullarımı müjdele!**

18- O kimseleri ki (din konusunda söylenen) **sözü iyice dinlerler de**, (rastgele hükümlere uymayıp, bu hususta ciddi davranarak, güzelle en güzelin, iyiyle daha iyinin arasında seçim yapar ve) **onun en güzeline uyarlar.**

(Bu yüzden vacip ve mendup olan iki işle karşılaşırsalar vacibi seçerler, müstehapla mubah arasında kaldıklarında ise müstehabı tercih ederler.) / **O (İlâhî) kelâm** (olan Kur'ân)ı **dinlerler de**, (onda geçen bağışlamak veya kısas, intikam almak ya da göz yummak gibi hükümler arasından) **en güzel olanına uyarlar!** / **İşte sana! Ancak onlardır o kimseler ki Allâh onları** (dinini doğru anlamaya) **hidâyet etmiştir. Ve işte sana! Ancak onlar** (körü körüne taklit fikrinden ve nefsin kötü arzusuyla çekişmekten arınmış) **hâlis akıllara sahip kimselerin ta kendileridir!**

19- (Bizim: "Andolsun ki; cehennemi kâfir olan insanlar ve cinlerden dolduracağım!" şeklindeki) o azap sözü(müz) kendisi üzerine hak olmuş bulunan kimseyi mi; artık o ateş içerisinde ol(ması kesinleşmiş ol)anı sen mi kurtaracaksın? (Habîbim! Kâfir olarak öleceğini bildiğimiz kimseyi sen bile kurtaramazsın!)

20- Lâkin Rablerinden hakkıyla sakınmış olan o kimseler; onlar için öyle değerli konaklar vardır ki; üstlerinde de (yüksekçe) **bina edilmiş birçok konaklar vardır. Altlarından da sürekli ırmaklar akmaktadır.**

(Bunlar) **Allâh'ın vaadi olarak** (gerçekleşecektir) **Allâh sözü bozmaz!**

21- (Ey dünyaya aldanmış kişi!) Görmedin mi ki; şüphesiz Allâh gökten bir su indirmiştir de, onu yerdeki birtakım menbalara girdirmiştir. Sonra türleri / şekilleri / renkleri / farklı birçok ekini onun sebebiyle çıkartmaktadır. (Yemyeşil ve taptaze hâlden) **sonra o** (ekinler) **kurur da sen onu sapsarı bir halde görürsün. Sonra da**

O onu (ele alındığında) darmadağın olan bir kırıntı yapar.

İşte sana! Hâlis akıllara sahip kimseler için gerçekten de bunda(, dünyanın fâniliğini anlamaları hususunda) elbette pek büyük bir öğüt vardır!

22- O (yanlış seçimler yaparak Allâh'ın fitratını bozduğu için göğsü daralan ve kalbi katılaştıran) kimse(, o kimseyle bir) mi(dir) ki; Allâh onun(, irâdesini iyi yolda kullandığını ve hidâyet aradığını bildiğinden ötürü) göğsünü İslam(ı kabullenip kolayca tatbik edebilmesi) için genişletmiştir de bu nedenle o, Rabbinden büyük bir nur (ve İlâhî bir lütuf) üzeredir!

Artık Allâh'ın zikrinden dolayı kalpleri (yumuşayacak yerde, O'nun adını ve âyetlerini duydukları zaman nefretleri artıp, gönülleri) kaskatı olanlar için büyük bir helâk (ve sonsuz bir azap) vardır.

İşte sana! Onlar pek açık bir sapıklık içerisindedirler.

Âyet-İ kerime, Ebû Bekir, Ali ve Hamza (Radıyaillâhu anhüm) gibi, göğüsleri İslâm için şerh edilmiş kimselerle, Übeyy ibni Halef, Ebû Leheb ve oğlu gibi kalpleri katı olan kâfirlerle ilgili olarak nazil olmuşsa da, bu vasıflara hâiz tüm mümin ve kâfirler hakkında umumi kabul edilebilir.

23- Allâh, kelâmın en güzelini, (mucizelik, sağlamlık, yararlılık ve doğrulukta, âyetleri) birbirine benzeyen ve (kıssaları, haberleri, emir ve yasakları, müjde ve tehditleri, vaaz ve öğütleri) mükerrer olan pek değerli bir kitap olarak indirmiştir ki; Rablerinden korkmakta olan o kimselerin derileri onda(ki azap ve tehdit âyetlerini duyduklarında)n dolayı titreyerek ürperir. Sonra (müjde ve rahmet âyetlerini duyduklarında ise) derileri ve kalpleri Allâh'ın zikrine doğru yatışıp yumuşar.

İşte sana! Bu, Allâh'ın hidâyetidir ki; buna dilediğini eriştirir. (Kendisini hakka irşad edecek âyetleri dinlemekten yüz çevirdiği için) Allâh kimi de saptırırsa, artık onun için hiçbir hidâyet edici yoktur!

24- O (hiçbir şeyden sakınmaya ihtiyaç duymayan güvenli bir kişi, o) kimse (gibi) mi(dir) ki; kıyamet günü (eli boynuna bağlı olduğu için) o kötü azaptan yüzüyle sakınmaktadır!

Böylece o zâlimlere: "Kazanmakta bulunmuş olduğunuz (inkâr gibi kötü) şeyleri(n vebalini) tadın (bakalım)!" denilecektir.

25- Onlardan önce olan o kimseler de yalanlamıştı, ama azap onlara hiç fark edemedikleri (ve hatırlarından dahi geçirmedikleri) bir yönden gelmişti.

26- Böylece Allâh o en yakın (dünya) hayat(ın)da(, katilâm, esaret, sürgün, yerin dibine batma ve maymuna domuza döndürülme gibi) rüsvaylığı onlara tattırmıştı.

Âhiret azabı ise (çok şiddetli ve sonsuz olduğu için) elbette daha büyüktür. Eğer (bunu) bilmekte bulunmuş olsalardı(, mutlaka iman ederlerdi)!

Andolsun; muhakkak Biz o insanlar için işte bu Kur'ân'da her bir(i birer) misal (niteliği)i (taşıyan ilginç konuları) elbette açıkladık. Tâ ki onlar iyice düşünsünler (de amel etsinler)!

27- (Biz o yüce Kitab'ı) hiçbir eğriliğe(, çelişkiye, ihtilâfa ve karışıklığa) sahip olmayan (ve şüpheli bir tek âyeti dahi bulunmayan) Arapça bir Kur'ân olarak (indirdik)! Tâ ki onlar (onun yasaklarından) hakkıyla sakınsınlar.

29- Allâh(, bir olan Allâh'a ibadet eden müminin güzel haliyle, birçok putlara tapan müşriğin kötü durumunu göz önünde canlandıran) **bir misal olmak üzere** (köle) **bir adamı açıklamıştır ki, kendisi hakkında çekişmeli** (, geçimsiz ve kötü huylu) **birtakım ortaklar vardır**(, bu yüzden o, kime ne cevap vereceğini ve nereye yetişeceğini şaşırmıştır), **bir adamı da ki, sadece tek bir adama aittir. Bir örnek olarak bu ikisi eşit olabilirler mi?**

Bütün hamdler Allâh'a mahsustur (ki, tevhid ehlini bu meziyete muvaffak kılmıştır)! **Doğrusu onların pek çoğu** (bu kadar açık örnekleri dahi) **bilmezler!**

30- (Habîbim! Sen bu kadar hakikatleri kendilerine beyan ettiğin halde hâlâ hakka dönmüyorlarsa, onlar adına üzülmene değmez, zira) **şüphesiz sen de öleceksin, muhakkak onlar da öleceklerdir!**

31- Sonra gerçekten de siz, kıyamet günü Rabbinizin katında tartışacaksınız!

(O zaman sen onlara: "Ben hak din üzereydim, siz ise yanlış yoldaydınız. Ben irşad ve tebliğde olanca gücümü sarf ettim, siz ise inat ve inkârı bırakmadınız!" diyerek galip geleceksin. Onlar ise: "Biz liderlerimize uyduk, onlar da bizi haktan ayırdılar!" şeklinde birtakım asılsız mazeretler ortaya koyacaklardır.)

32- Artık Allâh'a karşı (ortak veya evlât isnat ederek) **yalan uydurmuş olandan ya da kendisine geldiği anda** (hiç düşünme gereği bile hissetmeden) **o doğruluğun ta kendisi** (olan Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) ve getirdiği İslâm dini) **ni yalanlamış bulunandan daha zâlim kim olabilir? Kâfirler için cehennem içerisinde bir ikamet yok mudur? / Kâfirlere ait yerleşim yeri, cehennem içerisinde değil midir? /**

33- O kimse ki; o (Kur'ân gibi) **dosdoğru şeyi getirmiştir ve onu doğrulamıştır, işte sana! Ancak o** (ve ona uya) **nlar takva sahiplerinin ta kendileridir.**

Bu âyet-i kerimede bahsedilen zât; sadece Rasûlüllâh (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) olabilir ki, bu durumda sonunun cemi bir ifadeyle bağlanması, ona inananların tebe'iyet yoluyla tasdik vafında kendisine katılmış olmalarındandır. Gerçi; "Doğruyu getirenden Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)in "Doğrulayan"dan ise; özellikle Ebû Bekir (Radiyallâhu anh)ın ya da tüm müminlerin kastedilmiş olmaları da uygun görülmüştür.

34- Diledikleri her şey Rableri katında onlar için mevcuttur. İşte sana! Bu, ancak güzel amel işleyenlerin mükâfatıdır!

35- Tâ ki Allâh, (son derece takva sahibi olmaları münasebetiyle küçük-büyük demeden her günahı önemsediklerinden, kendi makamlarına göre) **yapmış oldukları en kötü şeyleri onlardan tamamen örtsün ve yapmakta bulunmuş oldukları o** (güzel) **şeylerin** (kazandıracığı sevapların herhangi birine göre değil de,) **en güzeliyle onlara mükafatlarını versin** (diye kendilerini tüm isteklerine kavuşturacağı sözünü onlara şimdiden vermiştir)!

36- Allâh kuluna kesinlikle kâfi değil midir? Onlarsa(: "İlâhlarımız seni çarpacak!" diyerek) **seni O'ndan başkalarıyla korkutuyorlar! Allâh kimi saptırır** (da, artık o kişi Allâh'ın yeterliliğini göz ardı edip, faydası ve zararı olmayacak şeylerden korkmaya başlar) **sa artık onun için hiçbir hidâyet edici yoktur!**

Bu âyet-i kerîme Kureyş müşriklerinin Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e: "Sen

bizim ilâhlarımızın aleyhine çok konuşuyorsun, ya bundan vaz geçeceksin ya da korkarız onlar seni çarpacak!" demeleri üzerine nazil olmuştur. Buna göre âyet-i kerîme geçen "Kul"dan maksat; Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) dir. Zaten peşi sıra gelen hitap da bu manayı güçlendirmektedir. Gerçi başta Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) olmak üzere bütün kulları içine alan genel bir mana da uygun görülmüştür. Nitekim "Kullar" anlamına gelen cemî ifadeyle "عِبَادَةٌ" şeklinde nakledilen kıraat da buna uygun düşmektedir.

37- Allâh kimi de hidâyete erdirirse, artık onun için hiçbir saptırıcı olamaz (ki, onu Allâh-u Te'âlâ'nın kâfi gelişine inanmaktan ve bu inancı dâima göz önünde bulundurmaktan çevirebilsin)!

Gerçekten de Allâh (hiç yenilmeyecek ve irâdesi engellenemeyecek yegâne güce sahip olan ve dostları adına düşmanlarından) **intikam sahibi olan bir Azîz değil midir?**

38- Andolsun ki; sen o (şirk koşa)nlarla: **"Gökleri ve yeri** (yaratan, putlarınız ve siz olmadığınızınza göre, bu kadar harika varlık da kendi kendine yaratılamayacağına göre, peki ya bunları) **kim yaratmıştır?" diye soracak olsan, yemin olsun elbette** (her akıllı gibi) **muhtakkak onlar** (da): **"Allâh!" diyeceklerdir.**

De ki:" (Mademki ulvî ve süflî bütün âlemlerin yaratıcısının Allâh olduğunu ikrar ettiniz,) **öyleyse Allâh'ı bırakıp da tapmakta olduğunuz şeyleri gördünüz mü** (, söyleyin bakalım)? **Eğer Allâh bana** (hastalık ve fakirlik gibi) **bir zarar** (dokundurmaya) **dilerse, onlar onun zararını aç**(rak gidere)**abilecek şeyler midir? Ya da bana** (sıhhat ve zenginlik gibi) **bir rahmet murad ederse, onlar O'nun rahmetini tuta**(rak engelle-ye)**abilecek şeyler midir?" De ki:** "(Tüm işlerimde) **bana yeten ancak Allâh'tır!**

Tevekkül edenler (, her şeyin Allâh-u Te'âlâ'nın idaresi altında bulunduğunu bildikleri için) **ancak O'na tevekkül eder(ler)!"**

39- (Habîbim! Müşrikleri tehdit mâhiyetinde) de ki: **"Ey kavmim! Siz** (kâfirlik ve bana karşı düşmanlık hususunda) **olanca gücünüz / konumunuz / üzere çalış**(ıp çabalay)ın. **Şüphesiz ben de** (İslâm'da sebat ve size karşı direnişte, olanca gücümle) **çalışıcıyım. Yakında bileceksiniz;**

40- O kimseyi ki, kendisini rezil edecek / alçaltacak / helak edecek / büyük bir azap ona gelecek ve daimî olan korkunç bir azap onun üzerine konacaktır!

41- (Habîbim!) Şüphesiz Biz o Kitab'ı sana, tüm insanlar(ın dünya ve âhiret yararları) **için hakla iç içe olarak indirdik. Artık her kim** (onun hükümleriyle amel ederek) **hidâyet bulursa, kendi nefsi lehinedir. Kim de** (o Kitab'ın gereğince amel etmeyerek doğru yoldan) **sapıtırsa, o da ancak kendi aleyhine sapmış olur.**

Zaten sen onlar üzerine asla bir vekil değilsin (ki, onları zorla yola getiresin. Senin tebliğden başka bir görevin yoktur, bunu da hakkıyla yerine getirdin)!

42- Allâh, o (eceli gelmiş) **canları ölümleri anında tamamen alır; o öl**(üm vakitleri gel)memiş olanları **da uykularında** (alır. Ölüm ânında tamamen, uykudaysa kısmen o ruhların bedenleriyle olan alâkalarını keser)! **Böylece haklarında ölüm kararı vermiş olduklarını** (halleri üzere) **tutar** (da, bedenlerine geri döndürmez). **Diğerlerini ise** (ölümleri için) **adı konulmuş bir süreye kadar** (bedenlerine) **salıverir. İşte sana!** (Allâh-u Te'âlâ'nın eşsiz fiillerindeki üstün hikmetleri) **iyice düşünmekte olan bir toplum için, gerçekten de bu** (şekilde ruhların alınmasında, tutulmasında ve

salınması)nda, (dirilmenin hak olduğuna dâir) **elbette çok büyük ve pek çok âyetler vardır.**

43- Yoksa onlar Allâh'tan başka birtakım şefaathçiler mi edindiler? (Habîbim! O müşriklere) de ki:

"(Sizin de gördüğünüz gibi) **onlar hiçbir şeye sahip bulunmamakta olduysalar ve (hiçbir şeyi) anlamıyorduysalar da mı (hâlâ onlardan şefaath umacaksınız)?"**

44- (Rasûlüm!) De ki: "Şefaath (hakkı verme yetkisi) tümüyle Allâh'a mahsustur. (Bu yüzden O'nun izni olmadan kimse kimseye yardım edemez. O halde ebedî kurtuluş için O'nun ibadetiyle meşgul olmaktan başka çare yoktur.) Göklerin ve yerin mülkü(; hükümlerlik ve yönetimi) sadece O'na aittir. Sonra siz de ancak O'na döndürüleceksiniz! (O da size hak ettiğiniz karşılıkları verecektir.)"

Bazılarının bu âyet-i kerimeyi şefaathin inkârına delil saymaları, aşırı cahilliklerini ortaya koymaktadır. Zira Âyete'l-Kürsî dâhil birçok âyet-i kerîmede Allâh-u Te'âlâ'nın izniyle şefaath edenlerin bulunacağı açıkça bildirilmiştir. Birçok sahîh hadîs-i şerifte de, peygamberlerin, âlimlerin ve şehitlerin şefaath hakkına sahip oldukları açıklanmıştır.

45- ("Allâh'tan başka hiçbir ilâh yoktur" anlamına gelen kelime-i tevhid okunarak) Allâh; tek olduğu halde anıl(ıp, beraberinde onların ilâhlarının esâmesi okunma)dığı zaman, âhirete inanmayan o kimselerin kalplerinin kin ve nefreti suratlarına vurur!

Ama O'nun dışındakiler (tek başlarına ya da Allâh ile beraber) anılınca, birdenbire onlar, yüzlerinin derileri açılırcasına sevinirler.

Bazı yanlış anlayış sahiplerinin bu âyet-i kerîmeyi, evliyadan diri olanlar veya ölmüş bulunanlar hürmetine Allâh-u Te'âlâ'dan bir şey isteyen tevessül ehli hâlis müminler aleyhine okuması, konuya, yabancı bir şey katmak kabilindedir. Zira velîlerden himmet isteyenler, Allâh-u Te'âlâ'nın ism-i şerifi anıldığında en çok sevinenlerdir.

Zaten İbni Abbâs (Radıyallâhu anhümâ) gibi birçok büyük müfessirden nakledildiğine göre bu âyet-i kerîmede bahsedilen "Âhirete inanmayan kimseler"den maksat; genel manada tüm müşrikler, özel olarak ise; Ebû Cehil, Velîd ibni Ukbe, Safvân ve Übeyy ibni Halef gibi kâfirlerdir. Allâh dışında anılanlar ise Lât ve Uzza putlarıdır. Artık bu gibi âyet-i kerîmeleri tasavvuf ehli samimi Müslümanlar hakkında yorumlamanın ne imanla, ne de insafla bağdaşır yanı yoktur!

46- (Habîbim! Bu müşrikleri yola getirmek için çekmiş olduğun bunca sıkıntı ve zahmetten sonra artık onlara karşı üzölmeyi bırak da, büyük isimlerimi ve yüce sıfatlarımı zikrederek Bana yalvarmak üzere) de ki:

"Ey göklerin ve yerin yoktan yaratıcısı; (hislerin idrâk edemediği) tüm gizlileri de, görünenleri de bilen Allâh! Kendisi hakkında ihtilâf etmekte bulunmuş oldukları şeyler hususunda kullarının arasında ancak Sen karar vereceksin!

(Böylece dünyada uğratacağın musibetler veya âhirette vereceğın azap hükümlerinin karşısında, her azgın ve inatçı kişi, yanlış yolda olduğunu kabul etme mecburiyetinde kalacaktır.)"

47- Eğer yerde bulunan (türlü türlü mal)ların hepsi, beraberinde de onun bir misli, gerçekten de o (şirk koşarak) zulmetmiş kimselere ait olsa, o (karşılaşacakları) çok kötü azaptan dolayı elbette onu kıyamet günü fidye olarak verirlerdi. Ama onların

(azap çeşitlerinden) **hiç hesaba katmakta olmadıkları** (nice) **şeyler Allâh tarafından kendilerine belirmiştir.**

48- (İşte) böylece (amel defterleri önlerine çıkarılınca, Allâh'a ortak koşmak ve dostlarına zulmetmek gibi) **kazanmış oklukları kötü şeyler onlara belirmiştir.**

(Peygamberler ve kitaplar gibi) **o kendisiyle alay etmekte bulunmuş oldukları şeyler**(in azap ve vebali) **de kendilerini kuşatmıştır.**

49- İşte insana (hastalık ve fakirlik gibi) **bir zarar dokunduğunda** (o belâyı başından kaldırmamız için) **Bize dua eder. Sonra ona tarafımızdan büyük bir nimet verdiğimizde ise:**

"O bana (rastgele değil,) **ancak** (bu nimetlerin kazanılmasına dâir sahip bulunduğum) **büyük bir ilim üzere verilmiştir!" der.**

Doğrusu o (nimetler, kendisi hakkında imtihan vesilesi olacak) **bir fitnedir. Lâkin onların pek çoğu** (bunun böyle olduğunu) **bilmezler.**

50- Onlardan önceki o (Karun gibi zengin) **kimseler de kesinlikle bunu söylemişti, ama** (dünya malından) **kazanmakta bulunmuş oldukları şeyler** (Allâh'ın azabına uğradıklarında) **onlara faydalı olamamıştı. / onlardan (belâları) savuşturamamıştı. /**

51- Neticede kazanmış oldukları kötü şeyler(in cezası) **onlara isabet etmiştir. İşte bu** (müşrik ola)n**lardan zulümde** (ve şirkte ısrarcı) **bulunmuş olan o kimselere gelince, yakında onlara da kazanmış oldukları kötü şeyler**(in cezası) **isabet edecektir.**

(Yapmak istediğimiz şeylerden) **onlar** (Bizi) **asla âciz bırakıcı kimseler değillerdir.**

Âyet-i kerîmede, şirkten vazgeçip Müslüman olacak kişiler tehdit dışı bırakılmış, kâfirlikte ısrar edecek olanlar ise, pek yakında başlarına gelecek birtakım felâketlerle tehdit olunmuşlardır. Bu azaptan maksat; dünyevî olabilir ki, Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)in hicretinin ardından yedi sene süren kıtlığa uğramalarıyla ve Bedir'de yetmiş tane önderlerini kaybetmeleriyle bu İlâhî va'd yerini bulmuştur. Gerçi âhîret azâbıyla tehdit olundukları görüşü de vardır. Her iki azaba şâmil olan genel bir tehdit de söz konusu olabilir.

52- Onlar bilmediler mi ki; gerçekten Allâh rızkı dilediği kimselere genişletir ve daraltır! İşte sana! Şüphesiz ki bu (şekilde çektikleri yedi sene kuraklığın ardından, kimsenin müdâhalesi söz konusu olmaksızın yedi sene de bolluğa kavuşmaları)**nda;** (hakikatte sebeplerin bir şeye yaramadığını anlayıp tüm olayların sadece Allâh-u Te'âlâ'nın yönetiminde olduğuna) **iman etmekte olan bir kavim için elbette çok büyük nice âyetler vardır.**

53- (Habîbim! Câhiliyet döneminde çok adam öldüren, zina yapan ve kul hakkına giren müşriklerden sana gelip, iman etmeleri durumunda tevbelerinin kabul olup olmayacağını ve evvelce yaptıklarının bir keffâreti bulunup bulunmadığını soranlara, tarafımdan) de ki:

"Ey o nefisleri aleyhine haddi aşmış bulunan kullarım! Allâh'ın rahmetinden ümitsiz olmayın!

Zira şüphesiz ki Allah (şirk dışında) **günahları topluca bağışlar! Gerçekten O,** (en büyük günahları dahi çokça bağışlayan) **Ġafûr da,** (kullarına çok acıdığı için sıkıntılarını gideren) **Rahîm de ancak O'dur!**

Ehl-i Sünnet'e göre şirkin bağışlanması iman şartına bağlıdır, diğer günahların mağfireti içinse tevbe şart değildir. Ama bu, "Kulun tevbe etmesi lâzım değil" anlamına gelmeyip, "Allâh-u Te'âlâ dilediğini tevbesiz de affedebilir!" demektir. Zira tevbesiz ölenin durumu, Allâh-u Te'âlâ'nın dilemesine ısmarlanmıştı; dilerse affeder, isterse azap eder.

54- (Ey kullar!) **Size azap gelmeden önce** (tüm günahlarınıza tevbe edip kendinizi ibadete ayırarak) **Rabbinize yönelin ve** (tüm amellerinizi) **O'na** (has ve) **hâlis kılın!** **Sonra** (hiçbir kimse tarafından) **yardım olunmazsınız!**

55- **Siz farkında olmadığınız halde azap size ansızın gelmeden önce, Rabbinizden size indirilmiş olan pek güzel şeylere / size indirilmiş olan (Kur'ân)ın (neshedilen âyetlerine ve ruhsatlar açıklayan bölümlerine değil de, nesheden ve azimetleri bildiren o) en güzel (âyetler)ine^/ size indirilmiş olan (kitap)ların en güzeli (olan Kur'ân'ın âyetleri) ne / hakkıyla uyun!**

56- Tâ ki bir çok can:

'Allah'ın (taat ve ibadeti) yanında çok noksanlıkta bulunduğumdan dolayı ey benim pişmanlığım (neredesin gel! Şimdi tam zamanın)!

Üstelik gerçekten ben elbette (Allâh'ın diniyle) alay edenlerden olmuştum!' de(yip, faydasını görmeyeceği bir anda boşuna pişmanlık çek)mesin!

57- Ya da (icinizden birçok kişi):

'Gerçekten Allâh beni hidâyete erdirmiş olsaydı, elbette ben (şirkten ve günahlardan hakkıyla sakınan) takva sahiplerinden olmuştum!' demesin (diye şimdiden hepiniz Kur'ân'a uyun)!

58- Ya da azabı gördüğünde:

'Keşke gerçekten benim için (dünyaya tekrar) bir dönüş olsaydı da, hemen güzel amel işleyenlerden olaydım!' de(yip, faydalanamayacağı bir anda boş yere hasret çek)mesin!"

59- Hayır! (Ey kulum! Sen:

"Allah beni hidâyet etseydi ben de müminlerden olurdu!" gibi sözlerinle mazur sayılacağını sanma!

Zira) kesinlikle sana Benim âyetlerim gelmişti, sense (hiç düşünme ihtiyacı bile duymaksızın) hemen onları yalanlamıştın, (inanmaktan) son derece büyüklenmiştin ve (tüm hidâyet imkânlarına sahip olduğun halde inadına bile bile) kâfirlerden olmuştun!

60- (Habîbim!) **Allâh'a** (eş, ortak ve çocuk isnat ederek O'na) **karşı yalan uydurmuş olan o kimseleri kıyamet gününde görürsün ki, yüzleri kapkaradır! O** (Allâh'ın âyetleri karşısında boyun bükmeyip) **büyüklük taslayanlar için cehennemde bir yerleşim yeri mi yok?!**

61- **O** (kâfirlerin sahip olduğu kötü sıfatlardan son derece sakınarak) **takva sahibi olmuş kimseleri ise, Allâh kurtuluş yerleri (ola)n** (ebedî cennet)de (fevz-ü) **neçâta kavuşturacaktır.** (Cehenneme girmek bir yana) **onlara** (ateşin sesini işitmek gibi) **kötü bir şey** (bile) **dokunmayacaktır ve** (herkes üzüntüye boğulurken) **ancak onlar mahzun olmayacaklardır.**

62- Allâh (hayır ve şer, iman ve küfür dâhil) **her şeyin yaratıcısıdır! O, her şey üzerine** (bir koruyucu ve bütün işlerinizin mütevellisi olan bir) **Vekîl'dir.**

(Dolayısıyla tüm yaratıklar var oluşlarında O'na muhtaç oldukları gibi, varlıklarını sürdürebilmeleri için de yine ancak O'na muhtaçtırlar.)

63- Göklerin ve yerin (hazinelerinin) **anahtarları sadece O** (Allâh-u Azîmüştâ)na **aittir.** (Dolayısıyla onlarda bulunanların sahibi ve mâliki, yöneticisi ve koruyucusu ancak O'dur! Hal böyleyken bu yüce sıfatlarla muttasıf olan) **Allâh'ın âyetlerini**(; eşsiz kudretinin delillerini ve tevhîd kelimelerini) **inkâr etmiş olan o kimseler ise, işte sana! Ancak onlar, tam anlamıyla hüsrâna uğrayan** (ve kendilerini en büyük zarara uğratan)ların ta kendileridir!

64- (Habîbim! Sadece Allâh-u Te'âlâ'ya ibadeti gerektiren bunca delilleri gördükleri halde sana: "Sen bizim putlarımızdan bazısına el sür, biz de senin îlâhına inanalım" diyebilen o ahmaklara) **de ki:**

"Ey câhiller! Siz hâlâ bana Allâh'tan başkasına mı tapayım diye emir vermektedir?"

65- Andolsun ki; elbette sana da, senden önceki (peygamber)lere **de kesinlikle vahyolunmuştur ki:**

"(Ey peygamberim!) Yemin olsun; (faraza Allâh-u Te'âlâ'ya herhangi bir şeyi) **ortak koşacak olursan, elbette** (evvelce yapmış olduğun bunca güzel) **amelin mutlaka boşa gider ve kesinlikle sen elbette hüsrâna uğramış kimselerden olursun!**

66- Hayır! (O müşriklere asla uyma! Eğer iki cihan saadetine ulaşmak istiyorsan,) **ancak Allah'a ibadet et ve** (başta peygamberlik nimeti olmak üzere sana ikram etmiş olduğu sonsuz iyiliklerine karşı O'na) **şükredenlerden ol!"**

67- O (Allâh'a ortak koşa)nlar (ve O'nu cisimlere ait vasıflarla niteleyen Yahudiler) **Allâh'ı hak ettiği tazimle takdir etmediler. Oysa kıyamet gününde yer** (yedi kat tabakasıyla) **topluca O'nun bir tutamıdır. Gökler de O'nun sağ eliyle düriümüşlerdir.** (Herhangi bir şeye benzemekten tenzih ve) **tesbîh O'na! Onların ortak koştukları şeylerden de O dâima pek yüce olmuştur.**

Bu âyet-i kerime (manası hakkında kesin konuşulamayan) müteşâbih âyetlerdendir. Selef-i sâlihîn; Allâh-u Te'âlâ'yı el ve yüz gibi uzuvlardan tenzih etmekle birlikte, O'nun Kendi Zat'ına nispet ettiği şeylere. Kendisinin dilediği manada iman ederler. Halef diye tabir edilen ulemâ ise; âyet-i celîlede geçen: "Kabza" tabirini "Mülk ve tasarruf (sahip olma ve yönetim)" anlamında değerlendirmişlerdir. Nitekim "Burası falanın avucundadır!" tabiri, o kişinin oradaki hâkimiyetini ifade ettiği gibi, burada da avucuna aldığı bir şeyi kolaylıkla istediği şekle çeviren gibi, kıyamet günü Allâh-u Te'âlâ'nın yedi kat yeri bir anda harap edebilecek güce sahip olduğu anlatılmaktadır. "Sağ el" tabiri ise; eksiksiz gücü temsil etmektedir. Sağın tercihi, sola nispetle daha güçlü olduğundandır. Yoksa "Allâh-u Te'âlâ'nın bizim gibi sağ ve sol elleri var" anlamında değildir. Böylece; yerden çok daha büyük olan yedi kat göklerin de kıyamet günü, sağ elde dürülen bir tomar kâğıt gibi Allâh-u Te'âlâ'nın kudreti karşısında dayanamayıp, O'nun muradı doğrultusunda yok olacağı belirtilmiştir.

68- (İçinde canlılar adedince ince delikler bulunan) **o sûr** (adındaki boru) **içerisine** (İsrafil (Aleyhisselâm) tarafından) **üfürülmüştür de Allâh'ın dilemiş olduğu** (Cibril,

İsrafil, Mîkâil ve Azrâil ile Arş'ı taşıyan melekler ve daha önce ölmüş olan) **kimseler dışında, göklerde bulunanlar ve yerde olanlar**(ın tamamı) **ölmüştür.**

(Aradan kırk sene geçtikten) **sonra onun içerisine diğer bir kere daha üfürülmüştür, birdenbire onlar** (kabirlerinden diri olarak çıkıp) **ayakta duran kimselerdir ki,** (şaşkın bir halde etraflarına) **bakınıyorlar / (kendilerine ne yapılacak diye) bekliyorlar !**

69- Böylece o (yeryüzünden çok daha geniş olan mahşer) **arazi**(si) **Rabbinin nuruyla parlamıştır;** (hesap-) **kitap da** (ortaya) **konmuştur / (amel) defterler**(i sahiplerinin önüne) **konmuştur /; derken peygamberler** (ümmetlerine tebliğde bulundular mı diye sorgulanmak için) **ve şâhit**(lik yapacak hafaza melekleri ve mümin)ler (herkesin ne yaptığına şahit olsunlar diye mahşere) **getirilmiştir de** (kulların) **aralarında hak** (ve adalet) **ile hüküm verilmiştir. Artık** (sevapları eksiltilerek ya da günahları artırılarak) **onlar zulme uğratılmazlar.**

70- (Yine böylece hayırdan ve şerden) yapmış olduğu şey(in karşılığı) **herkese tastamam ödenmiştir.**

Zaten O (Allâh-u Te'âlâ) **onların yapmakta oldukları şeyleri** (şahide ve kayda muhtaç olmaksızın) **en iyi bilendir!**

71- Derken o kâfir olmuş kimseler(, inkâr ve sapıklıktaki aşırılıklarına göre istif edilmiş) **birtakım zümreler hâlinde**(, hakaretle lütilip kakılarak) **cehenneme sürülmüştür. Sonunda** (elli bin sene sürececek mahşer sıkıntılarının ardından) **oraya geldiklerinde** (evvelce kilitli olan) **kapıları açılır da, bekçileri onlara** (sitem ve azarlamada bulunmak üzere):

"Size içinizden birtakım rasûller gelmedi mi ki, onlar Rabbinizin âyetlerini üzerinize peş peşe okumaktaydılar ve işte bu (cehenneme girme) **gününe kavuşmakla sizi korkutmaktaydılar?"** der(ler).

Onlar: "Evet! (Bize Rabbimizin elçileri geldiler ve anlayacağımız bir dille gerçekleri anlattılar.)

Velâkin o(:'Elbette cehennemi insanlardan ve cinlerden dolduracağım!' şeklindeki ilâhî) **azap sözü** (bizim gibi) **kâfirler üzerine hak olmuştur."** derler.

72- (O zaman cehennem bekçileri tarafından onlara:) "İçerisinde ebedî kalıcılar olarak cehennemin kapılarından girin! İşte o (hakkı kabul etmekten ve peygamberlere boyun eğmekten) **kibredenlerin ikametgâhı pek kötü olmuştur!"** denilir.

73- Rablerinden hakkıyla sakınmış olan o (mümin) **kimseler ise**(, takvadaki üstünlük derecelerine göre dizilmiş) **birtakım topluluklar hâlinde**(, ilk zümre dolunay suretinde, sonrakiler en parlak yıldız şeklinde, daha sonra makamlarına göre nail olacakları güzel suretler içerisinde) **cennete doğru** (çabucak) **götürülmüştür.**

Nihayet onlar oraya, (kendilerine hürmeten ve ikrâmen) **kapıları açılmış bir halde geldiklerinde, bekçileri de kendilerine:**

"(Tüm acılardan ve istenmedik şeylerden) selâm (ve selâmet) **olsun size / selâm sizin üzerinedir !**

(Şirk ve günah kirlerinden) **tertemiz oldunuz! Öyleyse ebedî kalıcılar olarak buraya girin!" dediğinde**(, karşılaşacakları tekrim ve tazimler, lütuf ve nimetler anlatılamaz)!

Ali (Radiyallâhu anh)dan rivayete göre; müminler cennetin kapısına vardıklarında, orada bir ağaca rastlayacaklardır ki, onun altından iki göze fışkırmaktadır. İmanlı bir kimse, onların birinden gusledip, diğerinden içince, dışı ve içi tamamen temizlenecektir. İşte o

zaman cennet kapılarında görevli meleklerin bu selâmına muhatap olarak cennete gireceklerdir. (Hâzin)

74- (Onlar cennete girdiklerinde, bu sonsuz nimete şükretmek için) **dediler ki:**

"Bütün hamdler O Allâh'a mahsustur ki; (bizi diriltip, salih amellerimize karşılık mükâfatlandıracağına dâir) **sözünde bize sâdik olmuştur ve** (içinde bulunduğumuz) **bu yere bizi,** (inşâ ve imarında hiç zahmet çekmeksizin, babamızdan miras kalmış gibi) **mirasçı kılmıştır, artık biz** (eni gökler ve yerler kadar geniş olan bize ait) **cennetten dilediğimiz yerde yerleşebilmekteyiz.**

İşte (dünyada güzel) **amel işleyenlerin mükâfatı ne güzel olmuştur!"**

75- (O gün) **sen melekleri, Rablerinin hamdiyle birlikte** (Özel birtakım tenzih ve tesbîh(ler)de buldukları halde **Arş'ın etrafından doğru** (mahşerde bulunan tüm mahlûkatı çepeçevre) **kuşaticılar olarak görürsün!**

Böylece (kimisi cennete, kimi de cehenneme sevk edilerek kulların) **aralarında hak** (ve adalet) **ile hüküm verilmiştir ve** (müminlerle melekler tarafından):

"(Kulları arasında hak ile hüküm vererek herkesi hak ettiği yere yerleştirdiği için) bütün hamdler tüm âlemlerin Rabbi olan Allâh'a mahsustur!" denilmiştir.

KUR'ÂN'I MECÎD
VE
TEFSİRLİ
MEÂL-İ ÂLÎSÎ

Mahmud Ustaosmanoğlu